

**Economische betrekkingen met China:
Niet alleen beter beschermen, ook beter aanhaken**

Dr. Ingrid d'Hooghe, Instituut Clingendael/Universiteit Leiden

Het Kabinet zoekt naar een nieuwe balans in zijn relatie met China met als motto: ‘open waar het kan, beschermend waar het moet’. Vertaald naar economische betrekkingen betekent dat: kansen grijpen waar het kan maar daarbij eventuele risico's ten aanzien van de Nederlandse economische veiligheid en waarden goed in het oog houden. In de China Notitie van het Kabinet en het recente AIV-advies 111,ⁱ worden hiervoor al uitgebreide aanbevelingen gedaan. Maatregelen die economische en politieke veiligheid in de samenwerking met China versterken zijn inderdaad hard nodig maar daarmee is Nederland er nog niet. **Deze positie paper betoogt dat Nederland ook goed moet nadenken over hoe het strategischer kan inzetten op samenwerking met China. De risico's van het niet strategisch aanhaken bij ontwikkelingen in China zijn minstens even groot als de risico's van samenwerking.**

Chinese leiders maken geen geheim van hun streven om van China een wereldleider op economisch, technologisch en politiek terrein te maken, een doel dat in 2049, als de Volksrepubliek China zijn 100^e verjaardag viert, bereikt moet zijn. Om dat te realiseren werkt China momenteel toe naar een leidende positie in wat de ‘vierde industriële revolutie’ wordt genoemd. Deze revolutie, die wordt gedreven door big data, kunstmatige intelligentie (AI), en 5G, zal grote gevolgen hebben voor zaken als communicatie, transport, mondiale bevoorradingsketens, gezondheidssystemen en energie. Wie in de vierde industriële revolutie vooroploopt en de standaarden van nieuwe technologieën kan bepalen, zal een dominante positie in de wereld innemen.

Alle grote Chinese beleidsplannen zijn gericht op het bereiken van deze doelstellingen. Zo beoogt het beleidsplan ‘Made in China 2025’ (MIC2025) het land in 2025 een wereldleider te maken in de ontwikkeling en productie van high-tech in tien strategische industrieën, waaronder automotive, robotica, medische instrumenten en nieuwe informatietechnologie, en moet het ‘Next Generation Artificial Intelligence (AI) Development Plan’ ervoor zorgen dat China in 2030 koploper is in de ontwikkeling en toepassing van AI. China's ‘Belt and Road Initiative (BRI)’, waarbinnen samenwerking op terreinen zoals ontwikkeling van ‘smart’ productie, innovatie en digitale economie prioriteit hebben, helpen China een spin te worden in een internationaal, allesomvattend connectiviteitsnetwerk.

De ambities zijn groot maar Chinese leiders denken ook groot en zij plannen op de lange termijn. Ook al kunnen zij niet alle doelstellingen realiseren, China boekt op veel gebieden goede vooruitgang. ‘China takes a leading role in fourth industrial revolution’ kopte een Chinese krant onlangsⁱⁱ en buitenlandse analisten komen tot eenzelfde conclusie. Onderzoeksrapporten laten zien dat China steeds minder een ‘copy cat’ en steeds meer een innovatie hub wordt.ⁱⁱⁱ Enkele voorbeelden: waar China twintig jaar geleden nog geen enkel groot beursgenoteerd hi-tech bedrijf had, heeft het er nu negen in de top-20, de andere 11 komen uit de VS.^{iv} In 2017 financierde China 48% van alle AI startups, 10 % meer dan de VS en alhoewel de VS op dit moment nog koploper is in AI neemt de kwaliteit van AI-onderzoek in China snel toe heeft het land inmiddels de meeste AI patenten.^v Chinese hi-tech bedrijven zoals Huawei worden weliswaar flink getroffen door Amerikaanse maatregelen in

het kader van de Amerikaans-Chinese handelsoorlog en de beperkingen die zij in Europa opgelegd krijgen maar dat leidt voorsnog alleen maar tot grotere investeringen in het zelfstandig ontwikkelen van Chinese technologie. Ook het BRI boekt successen: het aantal landen dat officieel toetreedt groeit gestaag en in Afrika en Latijns-Amerika neemt de Chinese invloed flink toe.

Twee Chinese karakteristieken helpen het land bij zijn gestage opmars: de omvang van China en de Chinese bevolking, en het Chinese staatskapitalistische model. In dat model zijn economie en politiek, en overheid en bedrijfsleven, nauw met elkaar verbonden. De Chinese overheid bemoeit zich actief met de Chinese economie, en grijpt in en subsidieert waar en wanneer het dat nodig acht. China heeft het geld om dat te doen, en heeft met 8 miljoen universitair afgestudeerden per jaar voldoende talent in huis. Het land heeft de meeste mobiele telefoon- en internetgebruikers en daarmee de meeste data ter wereld tot zijn beschikking. Bedrijven kunnen dankzij staatsubsidie, een enorme thuismarkt, en grote hoeveelheid data, veel kennis opdoen met nieuwe technologieën zoals het uitrollen van een 5G netwerk. Om dezelfde redenen kan China technologieën en bijbehorende producten goedkoper en sneller ontwikkelen en op de markt aanbieden dan bedrijven in andere landen. Size matters!

Het is belangrijk voor Nederland om aangehaakt te blijven bij deze ontwikkelingen en met China samen te werken, ook al is dat niet gemakkelijk en zijn er risico's. De architect van China's economische hervormingen, Deng Xiaoping, zei het vier decennia geleden al: 'als je het raam openzet voor frisse lucht komen er ook vliegen binnen'. De vliegen, ofwel uitdagingen die spelen krijgen momenteel de meeste aandacht, de mogelijkheden die China biedt komen nauwelijks meer ter sprake. **De balans waartoe de China Notitie oproept dreigt zoek te raken.**

Goede samenwerking met China vraagt om meer dan het beschermen van Nederlandse technologie en kennis, en het drijven van handel. Daarvan wordt Nederland niet innovatiever of concurrerder. China's opmars vraagt juist om een aanpak die even strategisch is als de Chinese. China kijkt heel goed naar wat Nederland te bieden heeft: een logistieke hub, innovatie, kennis, technologie, en een open economie met een gunstig investeringsklimaat. Andersom heeft Nederland veel minder goed in beeld welke kansen China's opmars te bieden heeft. Op welke terreinen van technologie en vooral de toepassing ervan kunnen wij van China leren? Waar zit de innovatie in China? Kan het business ecosysteem van Chinese bedrijven een bron van inspiratie zijn voor Nederlandse bedrijven? Welke 'smart solutions' waarmee in China volop geëxperimenteerd wordt zijn ook interessant voor Nederland?

Angst is nooit een goede raadgever, de Nederlandse open blik naar de wereld is dat wel. Nederland moet daarom inzetten op goed onderzoek naar wat China te bieden heeft op het gebied van technologie en innovatie en daar op strategische en veilige wijze op inhaken. Dat is een uitdaging, maar wel de aanpak die het meeste kan bijdragen aan behoud van de Nederlandse positie als een innovatieve kenniseconomie.

ⁱ AIV, 'China en de strategische opdracht voor Nederland in Europa',

ⁱⁱ 'China takes a leading role in fourth industrial revolution' *China Daily*, 11 July 2019, <http://www.chinadaily.com.cn/a/201907/11/WS5d26cb19a3105895c2e7cee3.html>

ⁱⁱⁱ Robert T. Atkinson and Caleb Foot, 'Is China Catching Up to the United States in Innovation?', ITIF, April 2019, <https://itif.org/publications/2019/04/08/china-catching-united-states-innovation>

^{iv} Mary Meeker, *2018 Internet Trends Report*, Kleiner Perkins, mei 2018, https://www.kleinerperkins.com/files/INTERNET_TRENDS_REPORT_2018.pdf

^v Sara O Meara, 'Will China lead the world in AI by 2030?', *Nature*, 21 August 2019, <https://www.nature.com/articles/d41586-019-02360-7>; en Pablo Robles, 'China plans to be a world leader in Artificial Intelligence by 2030', *South China Morning Post*, 1 oktober 2018, <https://multimedia.scmp.com/news/china/article/2166148/china-2025-artificial-intelligence/index.html?src:article-launcher>
